

Overzicht aanbevelingen EU-Grondrechtenagentschap (Nederlandstalig)

Respect voor fundamentele rechten in het verkiezingsproces

- Aanbeveling 1: de Europese Commissie en de EU-lidstaten moeten zorgen voor voldoende middelen om de bepalingen opgenomen in de Digital Services Act (DSA), de AI-verordening en de verordening inzake politieke reclame uit te kunnen voeren en te kunnen handhaven. Het toepassen en handhaven van EU-wetgeving kan, samen met andere maatregelen, de integriteit van toekomstige verkiezingen in de EU waarborgen. Het zorgt ervoor dat verkiezingen worden beschermd tegen manipulatie door binnenlandse of buitenlandse actoren en garandeert de eerbiediging van fundamentele rechten, zoals de vrijheid van meningsuiting. EU-lidstaten moeten samenwerken met de Europese Commissie om van elkaar te leren. Ze moeten veelbelovende praktijken delen en waarborgen dat met nieuwe uitdagingen, zoals het gebruik van kunstmatige intelligentie, kan worden omgegaan. Deze samenwerking kan hen helpen effectief te reageren op grensoverschrijdende fenomenen zoals manipulatie en ongepaste beïnvloeding.
- Aanbeveling 2: de Europese Commissie en de EU-lidstaten moeten geweldsbedreigingen en intimidatie tijdens verkiezingen aanpakken via nationale en Europese wetgeving. De DSA is een van de instrumenten die hiervoor kan worden ingezet. Daarbij moeten zij de balans bewaren tussen het nemen van maatregelen en het waarborgen van de vrijheid van meningsuiting en andere fundamentele rechten.
- Aanbeveling 3: EU-lidstaten moeten juridische en beleidsmatige instrumenten op nationaal niveau inzetten om de inclusiviteit van gekozen organen binnen de EU te verbeteren. Lidstaten zouden in dat kader kunnen overwegen om juridische maatregelen te treffen, zoals invoering van genderquota of het afhankelijk maken van financiering van politieke partijen en/of campagnes van maatregelen die gelijkheid en inclusie bevorderen. Ze moeten seksisme, racisme en discriminatie in verband met politieke activiteiten aanpakken, ook online. Lidstaten dienen daarbij ondersteuning te vragen bij de Europese Commissie, goede praktijken uit te wisselen en advies in te winnen van experts en relevante maatschappelijke organisaties.
- Aanbeveling 4: EU-lidstaten moeten beperkingen op het stemrecht en het recht om verkozen te worden opheffen en stemfaciliteiten en verkiezingsmateriaal volledig toegankelijk maken voor mensen met een beperking. Ze moeten het bewustzijn over rechten in dit verband vergroten en de mogelijkheden tot politieke participatie uitbreiden. Lidstaten moeten ook de manier waarop zij politieke participatie van mensen met een beperking meten verbeteren. Daarbij kunnen zij gebruikmaken van indicatoren die zijn ontwikkeld door het FRA.

Bescherming van vrouwen die slachtoffer zijn van geweld

- Aanbeveling 1: EU-lidstaten moeten de structuren versterken die het melden van misdrijven en het ondersteunen van vrouwelijke slachtoffers van geweld vergemakkelijken, in overeenstemming met hun wettelijke verplichtingen. Ze zouden bijvoorbeeld alternatieve meldingsmogelijkheden moeten opzetten, zoals melding via derden. Ook zouden ze actief informatie moeten verspreiden over beschikbare steun en diensten. Politie en andere openbare diensten moeten worden getraind in een slachtoffergerichte aanpak om vrouwen aan te moedigen om geweld te melden, hulp te zoeken en toegang tot het recht te verkrijgen. Training moet ook betrekking hebben op de aanpak van online geweld (cybergeweld).
- Aanbeveling 2: EU-lidstaten die het Verdrag van Istanbul hebben geratificeerd moeten seksuele geweldsmisdrijven strafbaar stellen op basis van een definitie die uitgaat van toestemming.
- Aanbeveling 3: EU-lidstaten moeten hun wetten en beleid herzien om te waarborgen dat deze voldoen aan de richtlijn ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Ze moeten deze richtlijn onverwijld omzetten en daarbij speciale aandacht hebben voor bepalingen over online meldmogelijkheden, het veiligstellen van elektronisch bewijsmateriaal en maatregelen om bepaald online materiaal te verwijderen.

Het EU-Grondrechtenhandvest op nationaal niveau

- Aanbeveling 1: de Europese Commissie moet EU-lidstaten stimuleren om goede praktijken met elkaar te delen over de uitvoering van de horizontale randvoorwaarde met betrekking tot het EU-Handvest, zoals vastgelegd in de EU-Verordening gemeenschappelijke bepalingen. Nationale instanties die verantwoordelijkheid dragen voor grondrechten moeten daarbij worden betrokken.
- Aanbeveling 2: EU-lidstaten moeten doorgaan met het geven van training over het EU-Grondrechtenhandvest aan overheidsinstanties die betrokken zijn bij het beheer van EU-fondsen. Ze moeten ook het bewustzijn vergroten over klachtenmechanismen binnen de nationale systemen, zodat het EU-Grondrechtenhandvest wordt gerespecteerd bij de uitvoering van EU-fondsen.
- Aanbeveling 3: EU-lidstaten moeten ervoor zorgen dat nationale mensenrechteninstellingen, gelijkheidsorganen en ombudsinstanties daadwerkelijk en op zinvolle wijze betrokken worden bij wetgevingsprocessen waarin grondrechten een rol spelen. Dit betekent onder andere dat zij tijdig moeten worden geïnformeerd over wetsvoorstellen, voldoende tijd moeten krijgen om opmerkingen te geven en dat zij terugkoppeling moeten krijgen wanneer hun inbreng niet wordt overgenomen.
- Aanbeveling 4: EU-lidstaten moeten hun inspanningen vergroten om de toepassing van het EU-Grondrechtenhandvest te bevorderen op alle niveaus van het openbaar bestuur, ook op lokaal en regionaal niveau. Ze moeten voorlichtings- en opleidingsactiviteiten organiseren, waarbij het 25-jarig jubileum van het EU-Grondrechtenhandvest als gelegenheid kan dienen.
- Aanbeveling 5: het Europees Comité van de Regio's kan zijn leden raadplegen en verkennen hoe de toepassing van het EU-Grondrechtenhandvest op regionaal en lokaal niveau versterkt kan worden.
- Aanbeveling 6: de Europese Commissie moet blijven investeren in training en capaciteitsopbouw over het EU-Grondrechtenhandvest voor lokale, regionale en gemeentelijke autoriteiten. Ze moet ook blijven stimuleren dat het EU-Grondrechtenhandvest wordt geïntegreerd in mensenrechtentrainingen van nationale mensenrechteninstituten, het maatschappelijk middenveld en netwerken van juridische professionals, als belangrijke tussenpersonen. De zogenaamde 'Charter focal points' kunnen een rol spelen in deze bewustmakingsinspanningen.